

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501

Ügyszám: FRP/407/2013/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

118/2014. számú (V. 15.)

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹, jogi képviselője dr. Kocsordi Zsolt (4032. Debrecen, Károli Gáspár u. 43/A. sz.) útján 2013. május 29-én előterjesztett **panaszát** a 2014. május 15-én megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos, meghatalmazással igazolt jogi képviselője útján, 2013. március 29-én postai úton terjesztette elő panaszbeadványát.

I.

1) A panaszos panaszbeadványában előadta, hogy 2013. május 22-én D. városban, a Cs. utca és a Cs. utca sarkán lévő buszmegállóban várakozott, amikor a Megyei Rendőr-főkapitányság és a TEK munkatársai (kb. 15 fő taktikai pajzssal, fegyverekkel felszerelve) intézkedés alá vonták.

A panaszossal nem közölték az intézkedés okát, annak ellenére sem, hogy a panaszos többször kérdezte őket, miért járnak el vele szemben, hangsúlyozva, hogy ez biztosan csakis tévedés lehet. Az intézkedés megkezdésekor kb. 15-en kényszerítették a panaszost arra, hogy feküdjön le a földre, bele a sárba. A kényszerítés során a panaszosra fegyvert szegeztek és nevéen szólították, testi kényszerítéskor még nem alkalmazták vele szemben.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

Amikor a panaszos engedelmeskedett a felszólításnak, kezét hátrabilincseltek, majd fejét teljesen előrenyomva beültették egy gépjárműbe.

Ezt követően a panaszost a rendőrök hazaszállították és amíg az ingatlanba a rendőrök bementek beszélni az otthon tartózkodó menyasszonyával, addig a panaszost kiszedték a gépjárműből, és az utcán tartották a házkutatás ideje alatt bilincsben, kb. 10 percig. Ezt a jelenetet az összes szomszéd végignézte, mivel a 15 bevetési ruhába öltözött rendőr elég komoly feltűnést keltett a kis, csendes utcában. A panaszos megjegyzi, hogy azóta megvetés tárgya.

A házkutatás befejezését követően a panaszost bevitték a lakásba, még mindig bilincsben, amikor először közölték vele a rendőri intézkedések okát, nevezetesen, hogy fegyveresen elkövetett rablás elkövetésével vádolják.

A házkutatás után a panaszost orvoshoz vitték, annak kiderítése céljából, hogy van-e bármilyen sérülése, majd ezt követően a megyei rendőr-főkapitányságra szállították át.

Az átszállítás után vették le a panaszosról a bilincset, majd tanúként kihallgatták őt és a menyasszonyát. A kihallgatásukat követően pedig hazaengedték őket.

II.

1) A TEK által megküldött előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentésben kiderül, hogy a Megyei Rendőr-főkapitányság munkatársaival látott el közös bűnügyi akciószolgálatot a TEK 10. számú műveleti osztálya.

Az akció során megjelentek a D. város, Cs. utca és B. utca kereszteződésében lévő buszmegállóban, mivel információ merült fel arra vonatkozóan, hogy a fenti helyen tartózkodik a panaszos, aki fegyveresen elkövetett rablás bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható. A Bűnügyi Osztály munkatársainak, a panaszos egy korábbi bűncselekménye kapcsán sikerült felvenni a kapcsolatot a panaszossal, mint feltételezett elkövetővel. Vele telefonbeszélgetést kezdeményeztek, amelyben személyes találkozót kértek egy nem túl forgalmas helyszínen. Mivel a telefonbeszélgetés alapján a találkozót egy óra múlva jelölték meg a Műveleti Egységek, polgári ruházatban 17 óra 15 perctől a főkapitányság épületében készenlétben voltak.

A 10. Műveleti Osztály állománya a bűnügyi akcióban 1+14 fővel vett részt.

Az állomány felkészült arra, hogy a panaszos 18 óra körül lép ki a lásából és megy a gépkocsijához, így őt az utcán a gyalogos elfogás módszerével akarták intézkedés alá vonni. 17 óra 45 perckor, amikor a lakás felé mentek akkor tapasztalták, hogy a panaszos fejét lehajtva, egyedül ült a buszmegállóban. Ezután 5-10 méterről körbezárták a buszmegállót – ahol más személy nem tartózkodott – és rádión keresztül értesítették az akkor már a gépkocsiban tartózkodó műveleti csoportokat, hogy azonnal érkezzenek a helyszínre.

A gépkocsik kb. 1 km távolságról indultak meg a helyszínre, mialatt őket folyamatosan tájékoztatták a panaszos helyzetéről.

A panaszos ezalatt nem mozdult el a buszmegállóból. Amikor látótávolságban voltak a Műveleti Csoportok gépjárművei, szorosabbra vonták a zárást a panaszos körül és felkészültek a panaszos elfogására.

A két szolgálati mikrobusz dinamikusan közeledve megállt az üres buszöbölben, majd az elfogó csoport a gépkocsiból kiszállva felszólította a buszmegállóban ülő panaszost, hogy felemelt kézzel feküdjön a földre és vesse alá magát a rendőri intézkedésnek.

A panaszos azonnal a földre feküdt, ahol a kezeit fekvő testhelyzetben, az intézkedés biztosítása mellett, hátra helyzetben megbilincseltek, majd átvizsgálták a ruházatát.

Ezt követően a lakására szállították, ahol a panaszos élettársa tartózkodott. A lakásba a panaszos által adott kulccsal jutottak be. Ezt követően átadták a helyszínt a Megyei Rendőr-főkapitányság munkatársainak további intézkedés megtétele céljából.

Ezután a panaszost a Kórház Orvosi Ügyeletére szállították orvosi vizsgálat elvégzése céljából, majd a Megyei Rendőr-főkapitányságra szállították át további intézkedések megtétele céljából. A főkapitányságnak 2013. május 22-én 20 óra 15 perckor adták át a panaszost.

2) A 2013. június 27-én készített jelentésben M. F. r. őrnagy előadja, hogy a panaszos elfogásában kérte a TEK segítségét a Megyei Rendőr-főkapitányság tekintettel arra, hogy konkrét információ merült fel arra vonatkozóan, hogy a panaszos éles lőfegyverrel követte el a fegyveres rablás bűncselekményt, amely a rablásról készült zárláncú kamerafelvételen is jól látható.

M. r. őrnagy felhívta a figyelmet arra, hogy többszörösen büntett előéletű a panaszos, ezért számítani lehetett esetlegesen ellenállás tanúsítására, vagy akár szökés megkísérlésére is. A helyszínre M. r. őrnagy és H. J. r. őrnagy érkeztek ki elsőnek, gépkocsival. Ekkor vették észre a lakásától 400-500 méterre, a buszmegállóban ülő panaszost. Azonnal intézkedésbe kezdtek, így ketten körbe zárták a panaszost a további egységek megérkezéséig.

A jelentésből kiderül, hogy mivel a TEK irányába fegyveres rablás elkövetőjének intézkedés alá vonása érdekében történt a megkeresés, ezért az eljáró rendőrök, a műveleti, taktikai eljárásoknak megfelelően, fegyveresen biztosították a panaszos elfogását. Mindezt csak a szükséges ideig és mértékben tették, tekintettel a panaszos veszélyességére.

M. r. őrnagy jelentése alapján a panaszos állítása nem felel meg a valóságnak abban a tekintetben, hogy őt az intézkedő rendőrök a sárba fektették, mivel az elfogás időpontjában száraz volt az idő. A panaszos fekvő helyzetben történő megbilincselése a száraz felületű járdaszakaszon történt.

A TEK részéről intézkedő rendőrök, a panaszos részére azt a tájékoztatást adták, hogy előállítás foganatosítására fog sor kerülni, bűncselekmény elkövetésének a gyanúja miatt. A kényszerítő eszköz alkalmazására figyelmeztetés azonban nem történt, mivel a késedelem az intézkedés biztonságos végrehajtását, vagy az előállítás foganatosítását veszélyeztette volna.

Ezt követően a kb. 400 méterre lévő lakásához szállították a panaszost, ahová a tőle kapott lakáskulccsal jutottak be. A lakásban tartózkodott a panaszos élettársa is, aki mindvégig együttműködő volt, vele szemben kényszerítő eszközt nem alkalmaztak. A lakás átvizsgálása indokolt volt, tekintettel arra, hogy az elkövetési eszköz (fegyver) talán ott lehet elrejtve. A panaszos jelenlétében történt a lakás átvizsgálása, de az egyszer sem jelezte az intézkedés során, hogy számára sértő és kellemetlen az utcán, a szolgálati gépkocsik között állva megvárni, míg a biztonsági átvizsgálást a műveleti egység végrehajtja. M. r. őrnagy szerint az átvizsgálás kb. 5-10 percig tartott, amely után a panaszost a lakásba kísérték.

A panaszosról a bilincset nem vették le a házkutatás során, mivel még rendőri intézkedés alatt állt, és szökésétől, vagy támadásától továbbra is tartani lehetett. Mivel a korábbi információ arról szólt, hogy a bűncselekmény elkövetéséhez használt fegyver valahol a lakásban van, ezért kiemelten fontos volt a panaszos bilincsen való őrzése, nehogy az elrejtett fegyvert valahogy megszerezze és azt vagy maga, vagy az intézkedő rendőrök ellen fordítsa.

A panaszos kezét előrebilincseltek, amíg a lakásban tartózkodott, hogy könnyebben tudjon mozogni és alá tudja írni a jegyzőkönyveket. Az előállításának a befejezéséig és a nyomozhatóság részére történő átadásig két személlyel őriztették a panaszost.

3) Az előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló parancsnoki vélemény jogszerűnek és szakszerűnek értékeli a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) Rtv. 29. § (1) bekezdés alapján végrehajtott igazolást, az Rtv. 31. § (1) bekezdés alapján végrehajtott személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálását és az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján végrehajtott előállítást is.

A parancsnoki vélemény szintén jogszerűnek és szakszerűnek minősíti a szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 38. § (3) – (5) bekezdései szerint a panaszossal szemben az Rtv. 47. § alapján fogatosított testi kényszer és az Rtv. 48. § b) és c) pontjai szerinti bilincs, mint kényszerítő eszközök használatát.

A parancsnoki vélemény szerint a fogatba vett intézkedés és kényszerítő eszközök alkalmazása maradéktalanul megfelelt az Rtv. 15. §-ban meghatározott arányosság követelményének.

4) A TEK által megküldött előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentésben az előállítás kezdő időpontjaként 2013. május 22-e, 17 óra 45 perc szerepel. A panaszossal szemben az Rtv. 29. § (1) bekezdés szerinti igazoltatást, a 31. § (1) bekezdés szerinti személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálását és az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pont szerinti előállítást fogatosították.

A jelentésből kiderül, hogy jogszerű figyelmeztetést követően a panaszossal szemben testi kényszer és bilincs, mint kényszerítő eszközök kerültek alkalmazásra, tekintettel az Rtv. 47. §-ra, az Rtv. 48. § b) és c) pontjaira. A bilincset 2013. május 22-én 17 óra 45 perctől 19 óra 40 percig alkalmazták a panaszossal szemben. A bilincs alkalmazása során a Szolgálati Szabályzat 41. § (4) bekezdés b) pontját alkalmazták, amely alapján a panaszos kezeit előre, illetve hátra bilincseltek.

A jelentésben megállapításra került, hogy az intézkedés során személyi sérülés, a kényszerítő intézkedés során pedig anyagi kár nem keletkezett.

5) A TEK csatolta a panaszos orvosi kivizsgálásáról szóló ambuláns lapot is, amely szerint a panaszost 2013. május 22-én 19 óra 8 perckor vizsgálták meg. A panaszos előadta, hogy a rendőrök nem bántalmazták, az orvosi vizsgálat semmiféle sérülést nem mutatott ki, a panaszos jó általános állapotát állapította meg a vizsgálatot lefolytató orvos.

6) H. J. r. őrnagy, 2013. június 27-én kelt jelentésében panaszossal szemben fogatosított intézkedés és kényszerítő eszköz alkalmazásának jogalapjaként a büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 321. § (1) bekezdésbe ütköző és (4) bekezdés szerint minősülő fegyveresen elkövetett rablás megalapozott gyanúját jelöli meg.

H. r. őrnagy előadja, hogy a TEK műveleti protokollja szerint az elfogott személyt (panaszos) a lakhelyén fogatosított házkutatás helyszínére csak azt követően lehet bekísérni, miután meggyőződtek arról, hogy a helyszínen az indokolt biztonsági előírások megvalósultak-e. A házkutatás során a panaszos szökése és esetleges támadás megakadályozása érdekében alkalmaztak vele szemben bilincset, mint kényszerítő eszközt.

7) A Megyei Rendőr-főkapitányság csatolta a TEK Műveleti Igazgatóság Műveleti Főosztály 10. Műveleti Osztálya által kiállított igazolást a rendőrségi előállítás időtartamáról. A panaszossal szemben az előállítást 2013. május 22-én 17 óra 45 perctől vették fogatba 21 óra 20 percig, ilyenkor szabadon bocsátották.

8) Ezen kívül a Megyei Rendőr-főkapitányság megküldte a Testület részére a házkutatás és lefoglalás elrendeléséről szóló határozatot. A határozatban a rendőrség a házkutatás és lefoglalás elrendelésének jogalapjaként a Btk. 321. § (1) bekezdésbe ütköző és (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő fegyveresen elkövetett rablás büntetettének megalapozott gyanúját jelöli meg. A házkutatás kiterjedt a lakásra, garázsra és az ott parkoló gépjárműre is. Az annak során talált tárgyakat letétbe helyezték.

A házkutatásról kiállított jegyzőkönyvet is a Testület rendelkezésére bocsátották. A házkutatást 18 óra 10 perckor kezdték meg és 18 óra 15 perckor fejezték be.

9) A rendőrség megküldte és a Testület rendelkezésére bocsátotta a tanúkihallgatásról szóló jegyzőkönyvet. A tanúkihallgatás - a jegyzőkönyv szerint - 2013. május 22-én 19 óra 1 perckor vette kezdetét és 21 óra 3 perckor zárult.

A panaszos nem tagadta meg a tanúvallomás megtételét és panaszt sem emelt a rendőri intézkedésekkel szemben.

A tanúvallomásban rögzítettek ismertetésétől a Testület eltekint, tekintettel arra, hogy a panaszügy elbírálása szempontjából nem tartalmaz releváns információt.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv., valamint Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításra jutott.

A Testület álláspontja szerint a rendőri fellépés érintette a panaszosnak Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) II. cikkében rögzített emberi méltósághoz, és az abból levezethető testi integritáshoz, valamint a VI. cikkében foglalt jó hírnévhez való jogát.

1) A Testület a panaszbeadványban foglaltak kapcsán elsőként azt értékelte, hogy a hatásköri szabályai a sérelmezett események vizsgálatát mennyiben teszik lehetővé.

A Testület hatáskörével kapcsolatban hivatkozik az Rtv. 92. § (1) bekezdésére, amely szerint azon rendőri intézkedéseket és mulasztásokat vizsgálhatja, amelyek az Rtv. IV., V., VI. fejezetek alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség, etc.),
- a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (különösen: igazoltatás, ruházat- csomagjármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés, etc.)
- kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás, etc.), tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A Testület hatásköre vizsgálatánál figyelemmel volt a legfőbb ügyész helyettesének NF.8380/2010/8-I. sz. alatti, 2010. október 7-én kelt, a testületi hatáskör kérdésében írt levelére, amely szerint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban: Be.) 196. §-a szerint panasz „célja a nyomozás során a hatékony jogorvoslat lehetőségének biztosítása a nyomozó hatóság vagy az ügyész határozatába (Be. 169. §) nem foglalt döntésével, intézkedésével (pl. gyanúsítás közlése) szemben, vagy az intézkedés elmulasztása miatt. A panaszt a büntetőeljárás szabályai szerint kell elbírálni”. Ezért a legfőbb ügyész helyettes a Be. 60. §-ának (1) bekezdésében és a 77. §-ának (2) bekezdésében írt, a büntetőeljárás során végzett eljárási cselekmények általános alapelvei mellett is úgy véli, a Be. 196. §-ában foglalt panasz a büntetőeljárás törvényben szabályozott intézkedés alkalmazásának elrendelése, vagy az intézkedésről való döntés elmulasztása miatti jogsérelem esetén terjeszthető elő.

Az Rtv. IV., V., VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértésével, intézkedéssel vagy annak elmulasztásával, illetve a kényszerítő eszköz alkalmazásával összefüggő jogsérelem elbírálása – függetlenül attól, hogy milyen eljárásban kerül rá sor – az Rtv. 92 – 93/B. §§-ok tekintendők irányadónak, amennyiben a sérelem tárgya a rendőr magatartása, az intézkedés kiválasztásának és foganatosításának a módja.

Az ügyész tehát a nyomozó hatóság által foganatosított (vagy elmulasztott) eljárási cselekmény megalapozottságát, a büntetőeljárás törvénynek megfelelő voltát vizsgálhatja, abban azonban nem foglalhat állást, hogy a végrehajtás módja az Rtv. rendelkezéseinek megfelelt-e. A Testület így a panaszos azon kifogását, amely arra vonatkozik, hogy először,

mint gyanúsítottat vonták be az eljárásba, majd a bilincs levételét követően pedig már, mint tanút hallgatták ki, hatáskörhiány miatt nem vizsgálhatja, mivel a rendőrség nyomozó hatóságként büntetőeljárásban fogatosított cselekményei felett az ügyészség gyakorol felügyeletet a Be. alapján.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a konkrét ügyben hatáskör hiányában nem vizsgálhatja annak indokoltságát, hogy a panaszost a rendőrök a kapitányságra történő szállítást követően már, mint tanút hallgatták ki. Ugyanakkor vizsgálhatja azt, hogy korábban vele szemben jogszerűen intézkedtek-e. Azonban a Testület az intézkedés egyes vonatkozásainak vizsgálatkor értékeli a panaszos tanúkenti kihallgatásának körülményeit.

A Testület továbbá megjegyzi, hogy aggályosnak tartja azt a jelenleg elharapódzó rendőri gyakorlatot, hogy a gyanúsítottakat tanúként hallgatják meg.

2) A Testület ezt követően azt vizsgálta meg, hogy jogszerűen került-e sor a panaszos elfogására.

a) A rendőrök a panaszossal szembeni fellépést egy már folyamatban lévő büntetőeljárás keretében hajtották végre, amely egy helyi takarékszövetkezetben elkövetett, a Btk. 321. § (1) bekezdésbe ütköző és (4) bekezdés szerint minősülő, fegyveres rablás bűncselekményre vonatkozott. A rendőrség nyomozást folytatott ismeretlen tettes ellen.

A TEK jelentéseiből egyértelműen kiderül, hogy konkrét információk merültek fel a panaszos és az elkövetett bűncselekmény közötti esetleges kapcsolatra. A Megyei Rendőrség információi szerint megalapozott gyanú terelődött a panaszosra, akinek az elfogásához kérték a TEK segítségét. A TEK munkatársai telefonon vették fel a kapcsolatot a panaszossal és beszéltek meg vele egy találkozót, az akciót előkészítették.

A TEK előadása alapján a panaszeljáráásban kétséget kizáróan megállapíthatóvá vált, hogy a panaszost azért vonták intézkedés alá, mert összefüggésbe hozták az egyik helyi takarékszövetkezetben elkövetett fegyveres rablás elkövetőjével. A panaszos és a bűncselekmény közötti kapcsolatot a konkrét információkra alapozták. Az intézkedési kötelezettséget a beérkezett iratok alapján a megalapozott gyanú, a panaszos büntetett előéletű múltja és az elkövetett bűncselekmény tárgyi súlya indokolta.

A Btk. 321. § (1) bekezdése értelmében „aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el mástól, hogy evégből valaki ellen erőszakot avagy élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz, illetőleg valakit öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyez, büntetést követ el és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”. A Btk. 321. § (4) bekezdés a) pontja tovább súlyosítja a bűncselekmény tárgyi súlyát azzal, hogy „a büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a rablást felfegyverkezve követik el”.

A rendőrség a panaszost az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján állította elő. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható.

Ezen a ponton a Testület szükségesnek tartja, hogy utaljon töretlen gyakorlatára, ami szerint a bűncselekmény gyanúját a panaszeljáráásban kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem veheti át a büntetőeljárást lefolytató hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény értékelését, akkor amikor a rendőrség az intézkedés alapjaként bűncselekmény gyanújára hivatkozik, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki.

A fentiek alapján a Testület azt vizsgálta, hogy a gyanúnak az adott intézkedéshez szükséges foka – amely a gyanúsításhoz szükséges megalapozott gyanúnál alacsonyabb szintű gyanú – fennállt-e. Ezzel összefüggésben a Testület fontosnak tartja hangsúlyozni: nem abban a kérdésben foglal állást, hogy a panaszos követett-e el bűncselekményt vagy sem, hanem csupán abban, hogy az adott helyen és időben rendelkezésre álló adatok alapján a rendőr gondolhatta-e azt, hogy a panaszossal szemben felmerül a bűncselekmény elkövetésének (a megalapozott gyanú szintjénél) alacsonyabb fokú gyanúja. Amennyiben igen, úgy a rendőri intézkedés akkor is jogszerű lehet, ha utóbb a nyomozás azt állapíthatja meg, hogy az érintett nem követett el bűncselekményt, vagy a bűncselekmény elkövetése nem bizonyítható.

A fenti körülményekre tekintettel a Testület megítélése szerint nem volt nyilvánvalóan megalapozatlan az a rendőri vélemény, hogy a panaszos összefüggésbe hozható az elkövetett bűncselekménnyel, tekintettel arra, hogy a bűncselekmény feltételezett elkövetőjét a takarékszövetkezetben található zártláncú kamera rögzítette, azonban annak arca el volt takarva, így a nyomozás ismeretlen tettes ellen folyt. A rendőrség elmondta, hogy olyan információk voltak a birtokukban, amelyek a gyanút a panaszosra terelték. Ennek érdekében kezdeményeztek telefonos beszélgetést a panaszossal, akivel találkozót beszéltek meg. Emiatt az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja megfelelő jogalapot szolgáltatott az előállításhoz. Ezzel kapcsolatban a Testület jelzi: az előállításhoz szükséges gyanú foka alacsonyabb, mint a valamely konkrét személy meggyanúsításához a büntető eljárási törvény szerint szükséges ún. „megalapozott” gyanú. Az előállításhoz szükséges „egyszerű” gyanú megalapozottá válásához – és valamely konkrét személy meggyanúsításához – további nyomozati cselekmények lehetnek szükségesek, így például az érintettek kihallgatása, vagy tárgyi bizonyítékok értékelése, etc.

Emiatt az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja megfelelő jogalapot szolgáltatott az előállításhoz. Ezzel kapcsolatban a Testület jelzi: az előállításhoz szükséges gyanú foka alacsonyabb, mint a valamely konkrét személy meggyanúsításához a büntető eljárási törvény szerint szükséges ún. „megalapozott” gyanú. Az előállításhoz szükséges „egyszerű” gyanú megalapozottá válásához – és valamely konkrét személy meggyanúsításához – további nyomozati cselekmények lehetnek szükségesek, így például az érintettek kihallgatása, vagy tárgyi bizonyítékok értékelése, etc.

b) Mivel azonban az idézett rendelkezés az előállítás végrehajtását az abban foglalt feltétel teljesülése esetére – vagyis ha az intézkedés alá vont személyt érintő gyanú fennáll – nem kötelező jelleggel írja elő, hanem az intézkedő rendőrnek mérlegelési jogkört biztosít, a Testület a rendőri intézkedést az arányosság követelményére figyelemmel is szükségesnek tartotta értékelni. Az Rtv. 15. §-a ugyanis kimondja, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül pedig azt kell

választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

A konkrét esetben a Testület álláspontja szerint a panaszossal szembeni rendőri intézkedés foganatosítását az indokolta, hogy a társadalomra különösen veszélyes, fegyveresen elkövetett bűncselekmény elkövetésével gyanúsították. Erre tekintettel a panaszos mielőbbi elfogása, a további eljárási cselekmények lefolytatása érdekében szükséges volt. A cselekmény mielőbbi felderítése, illetve a panaszossal szemben felmerült gyanú kizárásának vagy alátámasztásának igénye ezen tényezőkre figyelemmel megalapozta a panaszos előállítása arányosságának a megállapíthatóságát, mivel felmerült a gyanú, hogy a panaszosnál fegyver lehet. Az előállítás idején foganatosított házkutatással a gyanú teljesen nem zárható ki, ugyanakkor az gyengíthető, hiszen a foganatosítása során a rendőrök meggyőződhetnek arról, hogy a panaszos a fegyvert a lakásában tartotta-e, avagy sem. A házkutatás foganatosítása során a rendőrség nem talált fegyvert a panaszos lakásában, ugyanakkor a gyanú ekkor még fennállt a panaszossal szemben, hiszen a gyanú teljes kizárásához szükséges a gyanúsított kihallgatása is.

Emellett tartani lehetett attól, hogy az elkövetési eszköz (ti. fegyver) nála lehet, vagy a lakásában. A cselekmény mielőbbi felderítéséhez fűződő bűnüldözési érdek, illetve a panaszossal szemben felmerült gyanú kizárásának vagy alátámasztásának igénye ezen tényezőkre figyelemmel megalapozta a panaszos előállítása arányosságának a megállapíthatóságát, ugyanis az előállítás idején foganatosított házkutatással a gyanú teljesen nem zárható ki, csupán gyengíthető, hiszen a gyanú teljes kizáráshoz szükséges a gyanúsított kihallgatása is.

Mindezekre tekintettel a panaszos személyes szabadságának előállítással való korlátozását a Testület jogszerűnek minősítette, és a kapcsolódó alapjog – a személyi szabadsághoz való jog – megsértését nem állapította meg.

c) A Testület a panaszos előállításának jogszerűségén túl azt is vizsgálta, hogy az intézkedés időtartama annak céljához és az elvégzett eljárási cselekményekhez mérten nem volt-e szükségtelenül hosszú.

Az Rtv. 15. § (1) bekezdése szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Ezt az előírást konkretizálja az előállításra a 33. § (3) bekezdés, amelynek értelmében a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja.

A panaszos előállításáról készített igazolás tanúsága szerint a panaszos szabadságának korlátozása 2013. május 22-én 17 óra 45 perctől 21 óra 20 percig tartott. A rendőrség és a panaszos által a Testület rendelkezésére bocsátott iratokból az alábbi intézkedéseket foganatosította a rendőrség az előállítás ideje alatt:

- 17 óra 45 perc – 18 óra 10 perc: a panaszos igazoltatása, átvizsgálása, előállítása, rendőrautóba ültetése és lakcímre szállítása (megjegyzendő, hogy a lakcím az előállítás helyéről 400-500 méterre található)
- 18 óra 10 perc – 18 óra 15 perc: házkutatás foganatosítása

- 19 óra 7 perc: a panaszos kórházba szállítása és vizsgálat elvégzése
- 20 óra 15 perc: a panaszost átadja a TEK a Megyei Rendőr-főkapitányságnak
- 19 óra 01 perc - 21 óra 3 perc: a panaszos tanúként történő kihallgatása

A jelentések, igazolások ellentmondást mutatnak az időpontok tekintetében, hiszen nyilvánvaló, hogy a panaszost nem kezdhették meg tanúként kihallgatni 19 óra 1 perckor, hogy ha a kórházban éppen orvosi vizsgálatot folytattak le vele szemben. Így valószínűsíthető, hogy a tanúkénti kihallgatás kezdő időpontja legkorábban 20 óra 16 perc lehetett, tekintettel arra a tényre, hogy a panaszost a házkutatás befejezését követően vitték a kórházba, majd a szükséges vizsgálat elvégzését követően adták át a Megyei Rendőr-főkapitányságra. Sőt az is rosszul rögzített adat, hogy az átadást 20 óra 15 perckor történt, hiszen az átadást követően hallgatták meg a panaszost, mint tanút, ezért az átadás vélhető időpontja 19 óra 15 perc.

A dokumentumok alapján a panaszos előállításának pontos időtartama azonban megállapítható, hiszen az előállítás összesen 3 óra 35 percig tartott. Ez idő alatt igazoltatták, átvizsgálták, előállították, megbilincseltek, házkutatást fogatosítottak a lakásán, orvosi vizsgálatot hajtottak végre rajta, majd tanúként hallgatták ki őt és élettársát/menyasszonyát.

A fentiek alapján a Testület az elvégzett cselekményekhez viszonyítva nem tartotta indokolatlanul eltúlzottnak a személyi szabadság korlátozásával járó intézkedés időtartamát. A Testület álláspontja szerint az előállítás időtartama – figyelemmel az Rtv. 15. §-ban előírt arányossági követelményre – nem haladta meg az elérni kívánt célhoz szükséges időt, különös tekintettel arra, hogy fegyveres rablás elkövetője iránt folytattak nyomozást.

A Testület álláspontja szerint az előállítás időtartama miatt nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

3) A panaszos beadványa alapján sérelmezte a bilincs, mint rendőri kényszerítő eszköz alkalmazását.

a) A rendőri jelentés tanúsága szerint az intézkedés során a rendőrök a panaszossal szemben az Rtv. 47. §-ra figyelemmel testi kényszert, illetve a 48. § b) és c) pontjai szerint támadás és szökés megakadályozása érdekében bilincset alkalmaztak. A bilincselés 2013. május 22-án 17 óra 45 perctől 19 óra 40 percig tartott. A kényszerítő eszköz használata során a panaszosnak sérülése, továbbá az intézkedés során anyagi kár nem keletkezett. A panaszos végig együttműködő volt, a bilincselés során annak okát kérdezgette, amelyről azért nem tájékoztatták az eljáró rendőrök, hiszen fegyveres rablás bűncselekményének az elkövetésével vádolták, így a tájékoztatás miatti késedelem az intézkedés biztonságos végrehajtását, vagy az előállítás fogatosítását veszélyeztette volna.

A kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerűségének vizsgálata során a Testület az alábbi jogszabályi rendelkezésekre volt figyelemmel.

Az Rtv. 16. § (1) bekezdése értelmében a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható. Az Rtv. 47. §-a a testi kényszer alkalmazására vonatkozóan rögzíti, hogy a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására kényszerítést alkalmazhat. A 48. § alapján továbbá a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására, d) ellenszegülésének megtörésére.

Az Rtv. előírásait a Szolgálati Szabályzat egészíti ki. A jogszabály 39. § (1) bekezdése rögzíti, hogy „az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan”. Ugyanezen törvényhely határozza meg azt, hogy az intézkedés alá vont személy magatartása minek minősül: „a) passzív ellenszegülést tanúsító személy, aki a rendőri intézkedés során a számára jogszerűen adott rendőri utasításokat nem hajtja végre, de tevéleges ellenszegülést nem mutat; b) aktív ellenszegülést tanúsító személy, aki nem veti magát alá a jogszerű rendőri intézkedésnek, magatartásával fizikai erő kifejtés útján igyekszik azt megakadályozni; c) támadó magatartást tanúsító személy, aki az intézkedő rendőrré, valamint a támogatására vagy védelmére kelt személyre támad. Testi kényszer, vagy megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés a 40. § (1) bekezdése értelmében akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. A bilincseléssel összefüggésben pedig a Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdésében példalózó jelleggel felsorolja, hogy az adott kényszerítő eszköz alkalmazása az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben kivel szemben indokolt:

- „a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincset alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget,
- f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy
- g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.”

Az ismertetett jogszabályi rendelkezéseket is figyelembe véve a Testület nem találta megalapozottnak a panaszos megbilincselését az alábbiak szerint.

A Szolgálati Szabályzat idézett rendelkezése szerint azt, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, abban az esetben lehet megbilincselni, ha szökése, valamint általa kifejtett támadás bilincset alkalmazása nélkül nem akadályozható meg. A rendőri jelentések azonban nem tartalmaznak semmilyen olyan

momentumot, amely azt igazolná, hogy a panaszos szökése, vagy bármiféle támadó cselekmény kifejtése bilincselés nélkül ne lett volna megakadályozható.

A panaszos az intézkedéssorozat alatt mindvégig együttműködött, eleget tett a rendőri felszólításnak, semmiféle ellenszegülésre alkalmas cselekményt nem fejtett ki. Az intézkedéskor 15 fő rendőr volt jelen, amely jelentős erő-és létszámfölény nem indokolja a bilincselést.

A Testület többször kifejtette állásfoglalásaiban, hogy a bilincseléskor a távoli veszély önmagában nem szolgál elegendő indokként a bilincshasználathoz, hiszen a reális, valós veszély az, amely a bilincselés jogszerű indoka lehet.

A Testület álláspontja szerint egy fegyveres rablás gyanúsítottjával szemben odáig indokolt volt a bilincselés, amíg átvizsgálták a panaszoszt és meggyőződtek arról, hogy sem fegyvert, sem bűncselekményből származó egyéb tárgyat nem tart magánál. Tekintettel arra, hogy a fegyverre vonatkozó gyanút csak akkor tudta kizárni a rendőrség, hogy ha foganatosítja a házkutatást, így a házkutatás befejezéséig indokoltnak tekinthető a bilincshasználat. A házkutatás befejezését követően mindenféleképpen el kellett volna tekintetni a bilincseléstől, így annak használata 18 óra 15 perctől indokolatlan volt. A panaszos együttműködő magatartására tekintettel a további megbilincselésnek nincsenek meg a kellően megalapozott tényállási elemei. Hivatkozva az Rtv. 48. §-ra az átvizsgálást követően nem kellett a szökéstől tartani, maga a rendőri jelentés is panaszos együttműködő magatartását emeli ki, és az átvizsgálást követően a kísért személy veszélyessége sem indokolja a bilincs további használatát.

Erre a tekintettel a Testület álláspontja szerint sérült a panaszos emberi méltósághoz való jogából levezethető testi integritáshoz fűződő joga, mivel esetében a bilincs alkalmazására, a házkutatást követően indokolatlanul került sor.

b) A Testület külön vizsgálta a megbilincselés módját.

A panaszoszt a földre fektették, majd kezeit hátrabilincseltek. A rendőri és panaszos állítások ellentmondásosak abban a tekintetben, hogy az idő száraz, vagy esős volt-e, így a Testület ebben a kérdésben nem tud állást foglalni, tekintettel a bizonyítási eszközök korlátozott körére.

A panaszos kezeinek hátrabilincselését, valamint fejének erőteljes előrehajtásával történő rendőrautóba ültetését sérelmezte.

ba) A bilincselés vonatkozásában előadta, hogy a házkutatás során számára az megalázó volt, hogy bilincsben kellett az utcán várakoznia, mialatt foganatosítják a házkutatást a rendőrök.

A Szolgálati Szabályzat 41. §-ának (6) bekezdés a) pontja szerint a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől. A (7) bekezdés szerint a rendőr az intézkedés alá vont személyt fekvő helyzetben, falnak vagy más tárgynak nyomva megbilincselheti, ha azt a személy aktív ellenszegülése, támadása, erőszakos magatartásra vagy ezek kialakulásának megelőzése szükségessé teszi.

A panaszos kezének hátrabilincselését arra hivatkozva alkalmazták, hogy szökése a bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg. Tekintettel azonban a panaszos ellenszegülésének a hiányára, valamint arra, hogy szökésétől, esetleges támadás kifejtésétől nem lehetett alappal tartani, valamint az nem igazolt fegyvert, a Testület álláspontja szerint a bilincselésnek az a módja, hogy a panaszos kezeit hátrabilincselték, nem tekinthető jogszerűnek, illetve nem felelt meg a fentebb idézett Rtv. 16. §-ában meghatározott arányosság követelményének, mert a bilincselés ilyen formában való fenntartása jogszerűtlen volt.

A fentiek alapján a Testület álláspontja szerint a bilincs alkalmazásának módja miatt is sérült a panaszos emberi méltóságához való joga.

bb) A panaszos elmondása szerint fejét teljesen előrenyomva ültették be a rendőrautóba.

Az Rtv. 2. § (1) bekezdése értelmében a rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Mivel a Testület a panaszos fentebbi állítása és a rendőrök tájékoztatása kapcsán nem tudta megalapozni, vagy megcáfolni a panaszos állítását, így erre tekintettel úgy foglalt állást a kifejtettekkel kapcsolatban, hogy a panaszos testi integritáshoz fűződő alapjogának sérelme nem állapítható meg.

4) A panaszos beadványában azt is kifogásolta, hogy amikor intézkedés alá vonták rászegezték a fegyvert.

Az Rtv. 22. §-ának felhatalmazása értelmében a „rendőr szolgálati fegyver viselésére jogosult. A szolgálati fegyver viselése és tárolásával kapcsolatos szabályokat külön jogszabály állapítja meg.” A lőfegyverhasználatra, mint kényszerítő eszközre vonatkozó alapvető szabályokat az Rtv. 52-56. §§-ai határozzák meg. E szerint lőfegyverhasználatnak csak a szándékosan, személyre leadott lövés minősül. Azt sem a rendőri szervek, sem a panaszos nem állították, hogy lőfegyverhasználatra sor került volna.

A Testület álláspontjának kialakításakor figyelemmel volt arra a tényre, miszerint a helyszínre kiérkező rendőri erők olyan információ birtokában voltak, miszerint egy olyan személy elfogását kell foganatba venniük, akinek a birtokában vélhetően fegyver van, és aki megalapozottan gyanúsítható fegyveres rablás bűncselekményével.

A Testület a rendőrök rendelkezésre álló információk, valamint a mások életére és testi épségére potenciális veszélyhelyzetet jelentő körülmények alapján úgy ítélte meg, hogy önmagában a lőfegyver kézbe vétele és tűzkész állapotban tartása a panaszos emberi méltóságához fűződő jogából levezethető testi integritáshoz fűződő jogát nem sértette.

5) A panaszos sérelmezte, hogy a házkutatás foganatosításakor jó hírnevét sértette a rendőri intézkedés, tekintettel arra, hogy továbbra is bilincsben volt kénytelen az utcán várakozva megvárni, amíg az intézkedést végrehajtják a rendőrök.

Tekintettel az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdésére, amely szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

A Testület gyakorlatában rendszeresen előfordulnak olyan ügyek, amelyekben a rendőri intézkedés nyilvános helyen, alkalomadtán szomszédok, vagy munkatársak szeme láttára zajlik. A Testület rendszerint abból indul ki hasonló esetekben, hogy a nyilvánosság bizonyos mértékig elkerülhetetlenül a rendőri intézkedések velejárója.

A házkutatás időtartama a panaszos állítása szerint 10 perc volt, a rendőri jelentések szerint is kb. 5-10 perc, a házkutatásról szóló jegyzőkönyv szerint 5 perc. Így az időtartamra tekintettel megállapítható, hogy nem kellett aránytalanul hosszú ideig túrnie a nyilvánosságot az intézkedés során a panaszosnak.

A Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos jó hírnévhez való joga.

IV.

A Testület úgy ítélte meg, hogy jogszerűen vonták a panaszost rendőri intézkedés alá. Tekintettel arra, hogy a bűncselekmény elkövetésének a rendőri intézkedéshez szükséges fokú gyanúja fennállt, a panaszos előállítása nem sértette a panaszos személyes szabadsághoz fűződő alapvető jogát. Az elvégzett eljárási cselekmények fényében a panaszos előállításának időtartama sem volt aránytalanul hosszú. A panaszos állítása tekintetében, amely a fejének előrenyomásával történő rendőrautóba történő beszállásra vonatkozott a Testület nem tudta megállapítani a testi integritáshoz való jog sérelmét. Azon panasz kapcsán, hogy az intézkedés kezdetén a panaszosra fegyvert fogtak, a Testület szintén nem állapította meg a panaszos testi integritásához való jogának sérelmét. Azonban a Testület a panaszos bilincselése tekintetében nem találta megalapozottnak a rendőrség által felhozott érveket, így az eset összes körülményére tekintettel megállapította a panaszos emberi méltóságának és azon belül testi integritásának a sérelmet a jogszerűtlen és aránytalan bilincshasználat vonatkozásában.

A Testület álláspontja szerint a panaszos jogszerűtlen bilincselése kapcsán elszenvedett jogsérelem mértéke eléri azt a szintet, amely indokolttá teszi, hogy a Testület állásfoglalását megküldje az országos rendőrfőkapitánynak, ezért döntését a rendelkező részben foglaltak szerint alakította ki.

Budapest, 2014. május 15.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET